

Vanad vaimud Est

Pärast 55aastast pausi on rahvusooper Estonia taas röömustamas sõnalavastuse sõpru. Täna, 22. oktoobril, esietendub kammer-saalis Katri Kaasik-Aaslavi ja Vaino Vahingu draama “Teatriromanss”.

A Christel Karits
christel.karits@aripaev.ee

“Lugu on armastusest, Estonia teatrist ja Eestist,” ütleb üks autoritest ja lavastaja Katri Kaasik-Aaslav.

Etendus toob vaatajateni pil-dikesi Estonia teatri ajaloost, kus tegelasteks on mitmed 20. sajandi esimese poole olulised Eesti kultuuriloo tammed. Näidend algab 1913. aastal vastses Estonia teatrimajas ja lõppeb 1924. aastal “Juuditi” peaprooviga. “Sellesse ajavahemikku mahub Erna Villmeri abieludraama Juhan Luigaga, Esimene maailmasõda, Eesti Vabariigi väljakuulutamine, Aino Kallase tähelend, Karl Menningu lahkumine teatrist esimeseks Eesti Vabariigi suursaadikuks Saksamaal ning Erna Villmeri ja Ants Lauteri romaani algus,” avab Rahvusooperi Estonia avalike suhete juht Kaido Padar.

Andrus Kivirähk on 2001. aasta Loomingu Raamatukogu esimeses numbris hinnanud kolleegide katset Eesti teatrisuuste hingeelu näitemänguks kirjutada järgmiselt: “Katri Kaasik-Aaslavi ja Vaino Vahingu näitemäng “Teatriromanss” on tiri-nud aegade hämarusest eredasse rambivalgusse arsti ja avaliku elu tegelase Juhan Luiga, Estonia teatri primadonna Erna Villmeri, sama teatri näitleja Ants Lauteri, kirjanik Aino Kallase ja lavastaja Karl Menningu. Peale Lauteri, kes võlgneb oma sur-

majärgse tuntuise naljafilmi-le “Mehed ei nuta”, mida rahva röömuks vähemalt kümme kor-da aastas televiisoris kedratakse, ei ütle need nimed väga pal-judele eestlastele tänapäeval suurt midagi. Mis on kahtlemata kurb, kuna Villmer ja Luiga kui ka Menning ja Kallas vääriks enamat. Seetõttu on Katri Kaa-sik-Aaslavi ja Vaino Vahingu et-tevõtmine igati õilis püüe hää-buvatele varjukujudele veidi liha luudele kasvatada. Paraku pole “Teatriromanss” ilmselt siiski sel-line näidend, mis tavapublikule kuigivõrd korda võiks minna. Nagu ütleb tekstis Karl Menning Vilde “Tabamata ime” kohta: “Miski mind selle näidendi juu-res häirib – tegelased räägivad liiga palju kunstist...” Ka “Teatri-romanss” ei koonerdata kunsti-jutuga, loetakse ette Koidula luu-letusi ja etendatakse pikk stseen Tammsaare “Juuditist”. Lisaks on mitmed pikad episoodid – et mitte öelda terved vaatused!-lahendatud klassikalises “Laulu-isa ja kirjaneitsi” stiilis.”

Samas möönab Kivirähk, et ainet ja põnevaid tegelasi on piisavalt: Villmer, kes jätab Luiga maha Ants Lauteri pärast; Luiga ise, kellele kõik naised järgi jook-sevad, teiste seas Aino Kallas: ““Teatriromanss” on stseene, mis vaimuka lavastaja käes või-vad hoogsalt välja tulla. Näiteks Ants Lauterist saaks suurepära-se koomilise tegelase! Esimeses stseenis veel vinniline maapoiss, kes häälemurdega võideldes pri-madonna Villmerile pühalikult teatrietikast kõneleb ja abitult, ent kirklikult Altermanni Saale-pi osas järgi teeb; hiljem juba silmini tähtsust täis esinäitleja-see on tore roll!”

Millises võtmes on Katri Kaa-sik-Aaslav näidendi lavastanud, saab teada juba täna õhtul Estonia kammersaalis. Üks on kindel: igal juhul tehakse seal aja-lugu. Viimati olid Estonias sõna-lavastused 1949. aastal. Ja nüüd on vanad vaimud tagasi.

stonias tagasi

ile
va
or-
ak-
al-
val
ata
kui
üks
aa-
et-
ää-
iha
ole
sel-
ule
na.
ing
ta:
tu-
vad
tri-
sti-
tu-
een
on
et
ed!
ilu-

et
on
niga
niga
ook-
llas:
ene,
või-
teks
ära-
eses
diss,
pri-
kult
tult,
male-
juba
leja-
Kaa-
nud,
sto-
kin-
aja-
õna-
üüd

Erna Villmeri (Katariina Lauk) ja Ants Lauteri (Tanel Jonas) romaani algus.

Foto: Harri Rospu

fookuses

Katri Kaasik- Aaslavi ja Vaino Vahingu draama "Teatriromanss"

Koht: Estonia teatri kam-
mersaal

Aeg: esietendus
22.10. kl 19

Näidendiks läbitöötatud tohutu materjal

■ "Alustasime Vaino Vahinguga näidendi kirjutamist 1998. aasta sügisel. See oli üks õnnelik juhused," meenutab lavastaja Katri Kaasik-Aaslav. "Vesteldes selgus, et temal oli parajasti käsil monograafia Juhan Luigast ja mina kirjutasin monograafiat Erna Villmerist. Leidsime, et nendest inimestest peab rääkima, nad olid ainulaadsed, nende saatus erakordne ja dramaatiline, selles peegeldub terve aeg ja vaim. Panime tööplaanid pai-

ka, visandasime näidendi ülesehituse ja hakkasime kirjutama."

Ajaks, mil Katri Kaasik-Aaslav Vahingule oma töö tulemused saatis, oli ta läbi töötanud enam-vähem kõik, mis Villmeri kohta säilinud. Karin Kase poolt usaldatud kirjavahetused ning artiklid, mälestused, kirjad Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumist. Vahing saatis vastu Luiga märkmeid ja kirju. Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis säilitatakse Villmeri ja Luiga

kirjavahetusest ligi 400 kirja. Kirjutamise juures tuli appi toona veel suures poliitikas – Riigikogus – olnud näitleja Tõnu Tepandi. Ta mängis kirjutatud stseene läbi, kehastudes kordamööda nii Luigaks ja Villmeriks, kui ka Lauteriks, Kallaseks, Menninguks. "Nõnda said dialoogid eluliseks ja kogu lugu mängulisemaks," meenutab Kaasik-Aaslav. 2001. aastal avaldas "Teatriromansi" Loomingu Raamatukogu.

Christel Karits